

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Incipiens ab Anno Domini D.XC. perueniens vsque ad DCC.XIV. nempe à Gregorio Magno Romano Pontifice, vsque ad Gregorium secundum

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annvs 626. Honorii Pap. Annus 1. Heraclii Imp. Annus 17.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15007

*Non ab exortu Petri est natus oratio,
Sed natus sancti pastor adfessio gregis.
Pera fidei Honoris voco * mandata benignus
* Excitant Christi laetibus hymenionis,
* Sceptis spiritus vixit solertia somplex.
Septuaginta fuit singulitate vigenti.
Cunctis quaterdies compleret Presbyter annos,
Sed a cunctis tamen tamen alma fuit.
Culmen Apostolicum celat tres ferme per annos,
Perfectionem numerum terque quaterque gerens.
Illa tunc pro merito hoccebat Honoris amplius
Martine constraxit manus Epitaphij.*

Item aliud:

*De vinctis genitricis superstiti Roma doloris,
Plena sacrorum lacrimis egeris,
Cui quoniam dolere solent membra periculis,
Pichque arbuta pueri in super officium.
Illa vinctis fuit tenet contraria factis,
Hic decessit a bono moribus apta fuit.
Mori in aduersu postis rebusque fecundis
Omnia gratia ferens, aliter preffa teceus
Præter, ne nata forent delicta virtutum,
Orat tamen scit cum potest gratiam.
Inuicemque bonis sanctificat inde vocat,
Propria lacta potant publica subfida
Mandata, lumen, asper, suavis, & aquos,
Illa haerent non sua pua suffragia.
Non videtur aspectu periculis que * falanges,
Cacernaque choris dux tibi laus erit,
Inferna post fata suar mori sania talis,
Ipsi tunc amicitiam vincte posse virtutem.
Culmen Apostolicum quaque & in mensuris anni
Iuxta, & ad magni culmen honoris auit.*

IESV CHRISTI
ANNVS 626.

HONORII PAP. HERACLIJ IMP.
Annus. Annus 17.

SEXCENTESIMVS VIGESIMVS sextus Domini annus
Dabul, Indictione decima quarta; quo decima tertia
die mensis Maii Honorius Campanus ex patre Petro nio,
Consulatus homine, creatus est Romanus Pontifex, lau-
dabilissimus ipse quidem apud Anastasium habetur esse au-
tentico getas, annis singulis, quibus peractae esse no-
tuantur, in medium afferemus, eademque omni fide pro-
bazant. Quod vero sextus hic numerus annus belli Per-
sici quomodo a Romanis diuino imperio auxilio, be-
ne pugnatum est aduersus Persas, ex Theophane dictum
latius omnium antiquiore, atque Cedreno, & aliis, his
peritum videtur:

*Assu datus primo, hinc in Persidem Heraclius cum Thero
pergit, pressio Cosroem perterritus. Sed Tarsi hincem ac cre-
bra Persarum exactiones agrer ferentes, neque soler ante arumnis
iactis imperatori parere sustinentes, paulatim ex castris delabi,
hinc inde vinctis, desertis Romanis, domum reuerti caperunt.
Tunc imperator per sua est abrogatus: Videtur fratres, nomen
india alijs rebe, prater vnum Deum, & que com sine sentio pepo-
ra, vrgent, id est fit, et celum nobis misso auxilio, virtuos ac
omnibus ista suam demostret potentiam. ita cum quidem ma-
gna fide pollens Heraclius, nec sane frustra, vt declar-
atum euena: hoc namque anno superato nouo prapo-
nitis a Cosrohe electo duce nomine Razate ipsum Cos-
rohem in angustum valde redegit. Incentis enim pluribus
cauatibus, aliisque locis obsam positus, pridie Idus De-
cembrius collectis lignis, aduersus Razate in praelium inuit,
in quo cum ipse imperator, tum ex aduerso Razates in-
primasque (vt in maximo momento) pugnauerunt, tati ni-
mirum, quorum altera prima acies perualeret, eo victo-
riam vinctis exercitus inclinatum.*

Entuisse tunc quidem in pugna virtutem Imperato-
ris, ita idem Graecorum produnt Annales: *Pridie sane
Idus Decembrii gelum est bellum: & ante omnes profertus Impera-
tor, principi Persarum exercitus occurrens, diuina virtute, Deique
genitricis opulatione hinc detexit, aboque ab Imperatore
caelos addunt; ipsum vero Imperatorem, vulnerato e-
quo, in discrimen adductum, ictibus plurimis scuto re-
pulsis; factumque tandem, vt victoria a Romanis statet
gloriosa admodum, vt pote inuenta, cesis nimirum ex
Romanis dimixtat numero quinquaginta, vulneratis
nonnullis, ex quibus postea decem tantum mortui sunt:
potiusque tunc fuit Heraclius optimis spolis Razateis,
numquam autatis armis, quod totum Deo, Deique geni-
trici, quam in auxilium totius belli adiuuerat Imperator,
tributum est.*

Pugnatum autem tradunt a primo mane vsque ad hor-
tam noniam. Sed licet Romani victores extiterint, haud
tamen a reliqua hostium parte fuga captata est; quae se
recepit in castra, expectans vincti cum superuentis com-
pitis a Cosrohe nullis. At Imperator bene vincti occasione
victorie contra Cosrohem festinavit, quem haud adme-
dum longe abelleciet. Sed ipse suorum clade cognita,
expeditus ad fugam, inde recessit, relicti palatis can-
pellibus, quibus ad delicias vebatur, vbi animalium
diuersorum viuaria reperata sunt; quibus portus Hera-
clius, ex illis pauit exercitum. Hae vsque ad Calendas
Ianuarias facta prodantur: quae vero post haec sequuta
sunt, se loco anno sequenti, quo contigerunt, reddenda
sunt. Celebrasse autem Natalem diem Domini cum
exercitu Imperatorem iudem in locis absque timore, sed
summa cum tranquillitate Deo gratias agebant, idem
produnt Annales. Iltum adeo felicem nactum est finem
bellum anni huius, cum Deus ipse (vt contestatus est Im-
perator) vna cum Dei genitricis Maria in castris adesset
Romanis opularetur.

Præcellerat ista quidem confessio Anastasi Persae iam
religione Christiani atque professione monachi: hoc
namque anno Caesarea est tentus a prouinciae Praefide,
qui a Cosrohe nullis praefectus erat in Palaestinam, quam
suo Impetio adiecit. Fuit sane celeberrimus etiammodi certam-
men martyris, togique Christiano ubi conspicuum,
hocque anno ceptum, sequenti vero consummatum.
Magnaque diuini contulsi dispensatione actum est,
vt cum tenuissimus ac maxime impus Cosrohes nulla
iam condicione accepturum se Romanos ad pacem le-
gatarad hoc missis ante responderit, nisi Christo abne-
gato, omnes Persarum coleret idola; ipse audierit Per-
sas incipere esse Christianos, & opus esse iam ipsum in
suos animaduertere, quod facti tunc Christiani, essent
superstitionis patriae desertores, & confessores sponta-
nei, vadique praecones nominis Christi, ex quibus quid-
dem species reddita est priorum temporum, cum Gen-
tiles Imperatores quo magis insisterent aduersus Chris-
tianos, eo copiosior multitudo ex gentibus ipsis con-
uerteretur ad fidem. Ne autem egregium certamen
martyrum, quo part et Cosrohem, diuerso tamen modo,
vinci contigit, obuolutum ingrato silentio praeterisse vi-
deamus, qui tot Imperatoris praemia per se xianos integros
reccantimus; hic ipsum ex eorum Actis describere ope-
re praetium exillimamus.

Debet autem imprimis meminisse lector primo an-
no Persici belli huic ipsum nobilem Persam Anastasi-
um, de quo est sermo, iam plene reditum Christia-
num, initiatumque monasticis institutis in monasterio
S. Anastasi apud Hierosolymam posito vitam monasti-
cum coluisse, ibique adeo profectus, vt cum vitium
omnium culmen propemodum attingeret, quod reli-
quum sibi esse videretur, optauit pro Christo non ne vi-
tam quoque profundere, impellente ad hoc cum diuino
Spiritu, quo agebatur & mouebatur pariter, praecedenti-
bus signis haud dubis illi quidem, quibus monitis
conuulsi et Caesarem Palaestinae, qui in eum Syria su-
perioris etiam Palaestinam sibi subiegeat Cosrohes, haud
eam dimiserat, sed Praefidem illi prouinciae p. hinc & con-

IV.
COSROHES
ASVS PA-
TRIVS I-
GNOMINI-
AM.

V.

Extant apud Str. ad Gal. VI.

ANASTAS. FEREA PUG. GREDITUR. YDIDI CON. FESOR.

VI. ANASTAS. ANTER. ANASTAS. VI.

VIII. ANASTAS. PROFITUR. AB. CHRISTIA. NYM.

IX. ANASTAS. ABITRATA. CON. FESSIO.

fuacrat, qui Cesaree debebat, apud quem contigit Anastasium inde Christianam primum profiteri. Quomodo autem res se habuerit, eius Acta recitata atque probata in Niceno posteriori Concilio docent his verbis:

Cum pervenisset Anastasius usque ad Caesarem Palaestina, in templo Deiparae Virginis duobus diebus moratur: & exinde cum rursus excepti templum omni ex parte laudande Euphemie pelu- ti quodam vice dicit stentem clanculum, qui plane eum dirigebat gressum ad martyrium. Nam cum accederet ad templum illius semper laudande Euphemie, videt quosdam Persarum magos occupatos in quosdam prestigis, zeloque protinus concitatur eius animus: sedebat enim, quam ea res esset impia & scelerata, eo quod ipse quoque in ea improba arte esset versatus: Quenam, inquit, tanta caligo vestris offusa est oculis, ut ne ea quidem aspiciatis, quae ante pedes vestros sita sunt, quamvis modum in vniuersam scilicet est accipio, quae vestram levitatem iudicator, & facilitatem, & eorum, quos vos rursus ad eundem vobiscum corruptis interitus?

Hanc illi admirati in dicendo libertatem & audaciam, rogauerunt, quisnam esset, & quid eum impulsisset, ut hoc diceret. Ille autem: Vobis ego quoque, inquit, aliquando vobis similes, & eodem falsis errore, & eisdem deli operam prestigii. Hac audacter dixit, cum nihil eum penderet, quam ab invicente arate acciperet, imputatis & forditum vitae prioris, sed potius gloriaretur, quod in fidem esset translatus, & sacro baptismi ablatus. Deinde proluxa capiti vi orationis, rem esse execrandam arguens, & quam esset insipienter absurda aperiens, & sic paulatim sensum eum exco plium ad docens, & similiter eos invitans ad meliorem mutationem. Illi autem non solum ad hoc stare furdu similes, sed eum etiam vehementer rogarunt, ne tam impudenter, quae sunt apud Persas praclara, contemneret, & in vulgus irridenda proponeret. Exinde ille verecogregium & desiderabilis Anastasius sequebatur ad delectabile & incedendum martyrii hospitium.

Cum non longe autem a se remotum eum quidam vidissent ex gregibus, qui ducuntur a Persis Caballarij, sedentes apud Derbas, sicut etiam consueverunt (hoc autem est praetorium eius, qui apud eos dicitur Sellarius) Certe hic est delator, dixerunt inter se sermone Persico. Ille autem cum verbum sensisset, & linguam non igno- rasset, ut qui ipse quoque esset Persa, & in eadem voce, qua illi eruditus, eos torse & acriter intuens: Non sum delator, inquit: sum haec, ait, magis & inquit: sed potius seruus Iesu Christi, & vobis quidem melior, siquidem & ego sui aliquando fui vos, & in Caballariorum numerum fui relictus. Hac cum illi audissent, & e cathedra statim exiissent, cum detruerunt. Deinde cum Sellario quoque fuisset annuntiatum, egressus etiam ille ex praetorio. Et cum quisquam ille esset, interrogasset, & viderant venire, & quae ad ipsum pertinebant, diligenter examinasset: dat seruandum Anastasium in custodia tutissimam. In qua iam tres dies inclusus, neque cibum, neque potum, neque aliquid aliud ab eis omnino accipere sustinuit, sed se omnino inanis detentus est in custodia, ut qui futurorum pro Christo periculatorum aliterat sola expectatione.

Cum autem redisset Marzabanus ex peregrinatione (neque enim tunc erat Caesarea) & de Anastasio significasset Sellario vinctum statim adducitur martyr in praetorium. Interim vero dum Marzabanus erat in aliquibus aliis curis occupatus, agnoscat aliquis ex his Anastasium, qui eum in venerando templo Deiparae spererat. Cum ergo sic eum agnosisset in praetorio, & eum interrogasset, quamvis de causa illis adisset, eius scopum & institutum laudans, & eum eo nomine beatum pronuncians, eum promptum & alacrem animum magis confirmat in rebus gravibus & asperis, ut neque propter Christum timeret vincula, nec tormentum, nec mortem, sed Marzabane responderet strenue & viriliter. Certe etiam cum fuerit apud tyrannum introductus, nec genu quidem flexit, ut semper mos est Persis adorationem reddere maioribus, sed generosum, & qui in seruitutem redigi non poterat, animum per externa significabat. Cum ergo fixis oculis eum satius esset intuentus Marzabanus, partim quidem, ut constanti aspectu ei terrorem inieceret, partim autem, ut eum consideraret diligenter, rogavit eum, quisnam esset, & cuius. Ille vero respondit: Verus sum Christianus. Quod si velis etiam scire, cuius sum: sum quidem Persa genere ex regione Razech, vico autem Rasthani: qui

ipse quoque aliquando sui Caballarius, & in rebus magis exercitatus. Cumque sic esset inuenerit tenentiarum potius (ut videtur) transire ad lucem e tenebris, & scire veritatem.

Marzabanus autem cum nondum fuisset periculum, quem esset generosus atbleta, sed pariter non esse facilem & expulsum eum a sua tradere sententia, capis illum mentem non sicut a peris aliquid pueri parvis tentare promissum, ille vero parvis & obiecti animi: Desiste, dicens, ab hoc errore ad patriam reuigione. Si enim sic feceris, dabo tibi equos & manna, & multa bona. Martyr autem eorum intuens: Absit, inquit, Rex Christi beatam tuam saluam confessionem. Propter quae cum tanquam velens pudere afficere Marzabanus: Quid autem placcitabis, inquit, hoc habitus indoi, quo sume te indutus? Ille vero: Non minoris, respondit, eum facio, quam tu hanc tuam dignitatem. Quomobrem ille ira commotus: Certe tu, inquit, veteri cohabitante demone: neque aliquid per te ipsum loquens, quam quaeris ipse suggererit. Ad ea martyr: Quando etiam, inquit, in errorem, male honorans impietatem, aut perum assidue ab illa ignominia, tunc granu demon intum cohabitabat: nunc habes ipsum Christum cohabitentem, quos tuos expellit demones. Cum autem aliquid Marzabanus: Quid ergo? Non times, inquit, ne hoc ad Regem referatur, ille vero acriter cruci affigat? Quomodo, inquit, deminim timuerim, qui est parvulus, in quo doler intuetur? Non est corpus superauerit, caput tamen non potuit anima, & eius sunt omnino parari infirma.

Hec ergo non fecerit Marzabanus, inierit ferris cellam collam & alterum ex pedibus subitum vincti, & ductum ad ergastulum, illic lapides coqui ferre grauiosum. Quod quidem cum eius iussu factum esset, & ad ferulos lapides semper iactum manus afferret, manus sanctis, manus, quae multum poterant apud Deum, corpore laboribus plura erant, quae extrinsecus in deferebantur. Multi enim ex Persis ad eum accedentes, & meritis eius, qui orierant ex eodem vico, ex quo Anastasius, vinctis primum reputantes dederunt, quae in illum sicut, exprobatum aduersus proximum (ut cum diuino David dicitur somnabat: Car hoc fecisti) dicentes: cur antiquam nobilitatem generis effugisti, tumelic effectus Christianus, & tantam nobis molestiam generas, propterea in vincula coniectus, & in alestium ducoratus supplicium quod quidem nostri ferre non possunt oculi.

Cum his autem gravibus lingua verberibus, maxime quoque beato verbera inflegebant, vehementer verberante, atque laborem velleter, & eum vestimenta lacerante, & lapides, quomodo simul inuncti ferebant, eos sibi Anastasius ferules imponente: adeo ut ipse vixus loqui vixus sit cum David: Cui supra dicitur meum salutarerunt peccatores, prolongauerunt impuetum solam. Idque cum nec ferre possit ferrum, quod erat colla & pedibus impositum, sed sub eodem ferro alius quoque dicit martyr piam haberet vinculum, quae quidem ei nec debent omnino multiplicem coronam martyrii. Habet (sicut) alius quoque dolere & scissum aliarum coronarum, hoc ipsum, inquit, quod in conspectu erant, qui ipsum noverant, haec & multa alia propra ab eis pariter, quae iam prius dicta sunt: a quibus adeo magis nihil afflicto, ut caperet potius encomia propter Christum, quam ut eum ab eis maxime aliquid.

Cum autem Marzabanus eundem xum vocem frustra tentasset ad Persarum superstitionis cultum invocare, verberibus ab eo exigit obedientiam: eorum enim humi, verberibus dire tam diu affici iussit, donec proficeretur tacere, quod inuenit. Tunc autem illud praestitit: alterum, ut carnis re rogaret, ne vincatur, immobilem se manuum pollicem abique vinculis: alterum, nec cum iplo etiam monasticum habundum veluti factofantam indumentum verberaret, sed eandem expoliatum plagis afficerent. Cum vero de qua ab eo male affecto verberibus aliquid extorqueret potuisset, e cultu Christiano descendendo promissum, meum detradi Anastasium in carcerem Marzabanus iussit, duplici iam confessione nobilitatum. Sed rursus inuocatos ad Marzabanum, & ut facillime iterum requirerent, cui id praestare penitus tenuisset, denuo est recitatus in ecclesiam. Vbi cum esset, inuocatur a monachis eum intuetur, vbi ipse ante debebat: sed & Angelorum visitatione dignus habuit eis, perspicua facta etiam iudicio

renouat: hinc illa ab intentione, admonens, quia nulla ratione conueniat tanto Regi amicum suum optimissimum in necessitate p[er]fidi in auxilio uocare, nisi fidem suam, qua omnibus ornamentis pretiosior est, amore pecunia perdat.

XXI. VICTORIA ADVERSA EDLFRIDVM.

Quidplura fecit Rex, ut dictum est, nec solum exilium nuntium hostium non tradidit, sed etiam eum, ut in regnum parueniret, adiecit. Nam mox rediens domum nauicium exercitum ad deuilandam Edlfridum collegit copiosum, cuiusque sibi occurrentem cum exercitu multum impari (non enim dederat illi spatium, quo totum suum congregaret, atque adunaret exercitum) occidit in finibus gentis Mercuriorum ad Orientalem plagam annis, qui uocatur Idle, in quo certamine & filius Reduaidi, uocabulo Regneri, occisus est. At sic Edouinus, iuxta oraculum, quod acciperat, non tantum Regi sibi infesti infideli uicinit, uerum etiam eadem pretempo, in regni gloriam successit. Hæc cum impleta essent, uenit tempus exigendi ab eo, quod cælestis nuntio pollicitus erat facturum, quicquid monstraretur ab eo, qui super caput ipsius manus esse impositurus: quod ut præstaretur à Paulino Episcopo Deus uolens, ipsum sanctum de omnibus iis, quæ transacta fuerant cum Edouino, admonuit, & ut ab eo promissionem exigeret, pariter iussit. Sed audi Bedam:

XXII. PAVLINVS CVM SICRE TVM REGI PARDITVS VT CREDA DAT ADDV CIT.

Cum ergo, predicantem uerbum Dei Paulino, Rex credere distulisset, & per aliquot tempus (ut diximus) horis competentibus solitarius soleret, & quid agendum sibi esset, quæ religio sequenda, sedulus secum ipse scrutari consuevit: ingrediens ad eum quadam die uir Dei Paulinus, imposuit dexteram capiti eius. & an hoc signum agnosceret, requisivit. Qui cum tremens ac pedes eum prostrare uellet, lenauit eum, & quasi familiari uoce astutus: Ecce, inquit, hostium manus, quas timuisti, Domino donante, euasisti, exeregnum, quod desiderasti, ipso largiente, percipisti: momento, ut tertium, quod promissisti, facere non distiras, suscipiens filium eum, & præcepta seruans, quæ & a temporalibus aduersis eripiens, temporalis regni honore subiuuatur. Regi demum uoluntatis eius, quam per nos tibi prædicit, obsecundare uolueris, etiam à perpetuis malorum tormentis te liberabit, & æterni scilicet regni in celo faciet te participem. Quibus auditis Rex, suscipere quidem se filium, quam docerat, & uelle, & adire, respondit. uerum adhuc ceteris amicis principibus, & consiliariis suis sese de hoc collatorem esse dicebat, ut si & illi eadem cum eo sentire uellent, omnes pariter in fonte uiræ Christo consecrarentur. Et amouente Paulino, fecit, ut dixerat, habentem Regis & milia iudicia comitia, eaque maximi ponderis, ut ipse de uera religione scitanda. Vocantur & P[ri]mates, tumalque totius collegii Gentilitii sacerdotum Pontifex maximus: cuius cor Deus ita mouit, ut ipse dicendo sententiam primus de idololatriæ abdicanda statuerit, firmisque decreuerit: nam audi Bedam:

XXIII. GUNTILII GONTIIS EIS SCITATA.

Habito enim cum sapientibus consilio, suscitabatur singulatione ab omnibus, qualis sibi doctrina hæc ceteris inuadita, & nouis Diminutis, qui predicabatur, cultus uideretur? Cui primus Pontificum ipsius, Cæsi nomine, continuo respondit: Tu uide Rex, quale sit hoc, quod nobis modo predicatur: ego tibi uerissime quod certum dilicti, profiteor, quia nihil omnino uirtutis habet religio illa, quam hucusque tenuimus. Nullus enim tuorum studiosus, quam ego ualens & Diuini nostrarum se subdidit, & nihilominus multi sunt, qui ampliora te beneficia, quam ego, & maiores accipiunt dignitates, magisque proficiuntur in omnibus, qua agenda uel acquirenda disponunt. Si autem tibi Di aliquid ualere, me potius iurare uellent, qui illi impediunt seruire curant. Unde restat, ut si ea, qua nunc nobis noua predicantur, meliora esse & fortiora, habita examinatione perspexeris, absque uilo cunctatione suscipere illa festinemus. Cuius iustissimi uerbisque prudentibus alius optimatum Regis tribuens assensum, continuo subdidit:

XXIV. DE VITA BREUITATE SENTENTIA ET VERITATE QUERENDA.

Talis, inquit, mihi uidetur, Rex, uita hominum præfata in terra ad comparationem eius, quod nobis incertum est, temporis, quale cum te residente ad cenam cum duobus ac ministris tempore brumali, accenso quidem foco in medio, & calido esseto canaculo, facientibus autem seris per omnia turbidus hyemalium pluuatarum, uel niuuarum, aduenientique uinos passerum domum citissime peruolarit; qui, tam per uinum osium ingrediens, mox per aluid exierit; ipso quidem tempore, quo intus est, hyemis tempestate non tangitur, sed tamen minimo spatio ferens

tatis ad incertum exierit, mox de hyeme in hyemem regressus, tui oculi elabatur: ita hoc uita hominum ad modum apparet: quod autem sepius, quid præfata, profusum annis. Unde hæc noua doctrina certis aliquod attulerit, merito sequenda esse uidetur. Huic similia & ceteri maiore nata ac Regi Consiliiq[ue] iustitiam admoneri proferebantur.

Adiit autem Cæsi primus pontificum, quia uelut ipse Paulinum diligenter audire de Deo, quem predicabat, uerum facient. Quod cum, iubente Rege, faceret, exclamauit, auditis cui sermonis, dicens: Lam olim intellexeram, nihil esse, quod celeberrim: quia uidelicet quanto studiosius in eo cultus ueritat: in querebam, tanto minus inueniebam. Nunc autem aperte profiteor, quia in hac predicatione ueritas illari illa, qua uobis uita, salutis, & beatitudinis eterna dona ualeat tribuere. Unde suggero, Rex, ut templis, & altaribus, quæ sine fructu uoluntate sacrantur, oculis amantissimi & igni trahantur. Quod sibi præbuit palam assensum euangelicandis beati Paulus Rex, & abrenunciata idololatriæ, fidem se Christi suscipere consuevit. Cuiusque à præfato Pontifice sacrorum suorum querebat, quæ ræ & sana idololatriæ cum scriptis, quibus erant circumstantia, primus profanare deberet: ille respondit: ego, Rex nimis, qui per stultitiam colis, nunc ad exemplum omnium apertus, quæ ipse per sapientiam mihi à Deo uero donante, destinaui. Statimque abiecit superstitione uanitati, rogauit sibi Regem arma dari, & equum emissarum, quem ascendens, ad uila destruida uenit, non enim liceret Pontificem sacrorum uel arma ferre, uel præter quam in equa equitare. Accinctus ergo gladio, accepit locum in manu, & ascendit consiliarium Regis, pergit ad uila. Quod aspiciens uisus, estimabat eum insanire. Nihil illi illa, mox ut appropriabat ad statum, profanare illud, uicinia in eu lancea, quam tenebat: multumque gausso de acuitate uiri Dei cultus, uisus focus sibi destruire ac succedere sanam cum omnibus scriptis suis. Offendit autem locum ille quondam obitum nolo longe ab Eboraco ad Orientem animum Doruoniam, & uocatur hodie Gormuodum Caham, ubi Pontifex sit, mirante Deo uero, polluit ac destruxit eam, qui ipsi sacra erant. Hæc quidem hoc anno facta esse, dicuntur singula tempora Beda declarat, qui & anno sequenti Redemptoris nostri sexcentesimo uigesimo septimo baptizatum primo fuisse ipsam Edouinum Regem, ac deinde alius proceres, docet, notque suo loco ac defendenda statimus.

Sunt isti sacra cunabula Ecclesie Anglicanæ tot & dignis, prodigijs, atque prædictionibus copata non humana arte (id enim impossibile erat) sed diuina potentia, per Apostolicos tamen uires Roma à Pontifice Romano missos, quos uenitatem Romæ docere, de præcedentes prophetarum, & miracula subsequens quam manifestissime declarauit. Ut per ingemiscendum & exclamandum cum Hieremia à bit p[er] omnibus uoluit temporis: Oh stupescite cæli super hoc, & portæ uisus saluam rehementer dicit Dominus. Duo enim mala sicut populus meus: Maledicquere uisus fontem aque uivæ, & foderere sibi cisternam, aquas dissipatas, quæ continere non ualent aquas. ita quidem uariæ uentione contentiosa ueritatis sunt à fonte, unde primam ipsius Euangelium fluxit, & hæreticis inhaerent. Sed uinca spes illa solatur, ut exiit ab obit triginta & octo sanguine martyrum, rursus eadem fecunditate gemine pullulens.

Hoc pariter anno, qui numeratur Clothari Regis trigessimus notus ab obitu Chilperici parentis (quam mox uim diximus anno Redemptoris quingentesimo octogesimo septimo) idem Rex & consilium ubi regi adiecit Dagobertum filium suum ex Beetrade Regina suscepit, atque sancto & ualido Metensi Episcopo (ut superius diximus) educandum tradidit, quem ibi eodem optimis moribus imbutum, eiuudem A. nulli Alia testantur.

Quod uero ad rerum Longobardorum statum pertinet: hoc ipso anno eorum Rex Adalaidis, cum regnasset annos decem, eiectus regno est, sub quo in eam locum Ariualdo. Habet enim de his illa Paulus & Beda, nempe Adalaido, & matre ipsius Theodolinda, &

